

יבמות לד

שאלה: ומאן האי תנא דאית ליה איסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת?

ואיסור בת אחת	ואיסור מוסיף	ואיסור כולל
אשת איש ואשת אח	נדה	אשה אל אחותה

תשובה: אמר רב יהודה אמר רב: ר"מ היא; דתנאי: **יש אוכל אכילה אחת, וחייב עליה ארבע חטאות ואשם אחד: טמא שאכל חלב והוא נותר מן מוקדשין ביה"כ, ר' מאיר אומר: אם היתה שבת והוציאו בפיו - חייב, אמרו לו: אינו מן השם.**

חלב	נותר	יוה"כ	קדשים בטומאה	מעילה (אשם)	ר' מאיר - הוצאה בשבת
	מוסיף - מוסיף לאיסור שעכשיו אסור להיקרב על המזבח	כולל - אסור עכשיו לאכול כל מאכל	כולל - עכשיו האדם אסור גם לאכול שאר קדשים	מוסיף - מוסיף לאיסור חלב איסור הנאה	בת אחת - איסור שבת ואיסור יוה"כ חלים באותו זמן

שאלה על הבנה זו במשנה: ור"מ אליבא דמאן? אי אליבא דרבי יהושע, האמר: **טעה בדבר מצוה - פטור!**

תשובה 1: אלא אליבא דרבי אליעזר!

תשובה 2: לעולם אליבא דרבי יהושע, כי קאמר רבי יהושע **טעה בדבר מצוה פטור** - הנ"מ גבי תינוקות, דזמנו בהול, אבל האי כיון דאין זמנו בהול - לא.

קושי על תשובה 2: והרי תרומה, דאין זמנו בהול, וקפטר! דתנן: **היה אוכל בתרומה, נודע שהוא בן גרושה או בן חלוצה - רבי אליעזר מחייב קרן וחומש, ורבי יהושע פוטר!** **תירוץ:** הא איתמר עלה, אמר רב ביבי בר אבבי: הכא בתרומה בערב הפסח עסקינן, דזמנה בהול.

הבנה אחרת במשנה: באיסור בת אחת ואליבא דר' שמעון.

קושי על הבנה זו: בשלמא כולהו משכחת להו, דשוניהו שליח ושוו אינהו שליח ופגע שליח בשליח, אלא נדות היכי משכחת לה?

תירוץ: אמר רב עמרם אמר רב: בשופעות מתוך י"ג לאחר שלשה עשר לאחיובי אינהו, מתוך שנים עשר לאחר שנים עשר לאחיובי אינהו.

מפרישין אותן.

קושי: והא אין אשה מתעברת בביאה ראשונה!

תירוץ: אמר ר"נ אמר רבה בר אבוב: שבעלו ושנו.

קושי: ואלא הא דתנא ר' חייא: **הרי כאן ט"ז חטאות**, תלתין ותרתיין הויין!

דחיית הקושי: וליטעמיד, לר' אליעזר דמחייב על כל כח וכח, טובא הויין! אלא דבכח ראשון קחשיב, ה"נ דביאה ראשונה קחשיב.

קושי על הקושי: אי"ל רבא לרב נחמן: והא תמר בביאה ראשונה איעברא!

בראשית פרק לח

(ו) ויקח יהודה אשה לער בכורו ושמה תמר: (ז) ויהי ער בכור יהודה רע בעיני ה' וימתהו ה': (ח) ויאמר יהודה לאונן בא אל אשת אחיך ויבם אתה והקם זרע לאחיד: (ט) וידע אונן כי לא לו יהיה הזרע והיה אם בא אל אשת אחיך ושחת ארצה לבלתי נתן זרע לאחיו: (י) וירע בעיני ה' אשר עשה וימת גם אתו: (יא) ויאמר יהודה לתמר פלתו שבי אלמנה בית אביך עד יגדל שלה בני כי אמר פן ימות גם הוא כאחיו ותלך תמר ותשב בית אביה: (יב) וירבו הימים ותמת בת שוע אשת יהודה וינחם יהודה ויעל על גזזי צאנו הוא וחיירה רעהו העדלמי תמנתה: (יג) ויגד לתמר לאמר הנה חמיך עלה תמנתה לגו צאנו: (יד) ותסר בגדי אלמנותה מעליה ותכס בצעיף ותתעלף ותשב בפתח עינים אשר על דרך תמנתה כי ראתה כי גדל שלה והוא לא נתנה לו לאשה: (טו) ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה: (כד) ויהי כמשלש חדשים ויגד ליהודה לאמר זנתה תמר פלתך וגם הנה הרה לזנונים ויאמר יהודה הוציאהו ותשרף:

תירוץ: אי"ל: תמר באצבע מעכה, דאמר רבי יצחק: כל מועכות של בית רבי - תמר שמן, ולמה נקרא שמן תמר? ע"ש תמר שמעכה באצבעה.

קושי על הקושי: והא הו ער ואונן! ולכן זה לא היה ביאה ראשונה!
תירוץ: ער ואונן שמשו שלא כדרכן.

קושי: מיתיבי: **כל עשרים וארבעה חדש דש מבפנים וזורה מבחוץ, דברי ר' אליעזר**;

א"ל: הללו אינו אלא כמעשה ער ואונן!

תירוץ: כמעשה ער ואונן ולא כמעשה ער ואונן, כמעשה ער ואונן, דכתיב: (בראשית

ל"ח) **והיה אם בא אף אשת אחיו ושחת ארצה**; ולא כמעשה ער ואונן, דאילו התם
שלא כדרכה, והכא כדרכה.

שאלה על הבריייתא: בשלמא אונן, דכתיב ביה: **ושחת ארצה**, אלא ער מנלן?

תשובה: אמר רב נחמן בר יצחק, דכתיב: (בראשית ל"ח) **וימת זא אותו**, אף
הוא באותו מיתה מת.

עוד שאלה: בשלמא אונן, משום **זא אף ויהי הפרע**, אלא ער מ"ט עבד הכי?

תירוץ: כדי שלא תתעבר ויכחיש יפיה.

ויקרא פרק טו

(יח) **וְאִשָּׁה אֲשֶׁר יִשְׁכַּב אִישׁ אֹתָהּ שֹׁכֶבֶת זָרַע וְרָחֲצוּ בַמַּיִם וְטָמְאוּ עַד הָעֶרֶב**:

אותה	רבי יהודה	חכמים
הטעם	פרט לכלה	פרט לשלא כדרכה
	1. התורה חסה על תכשיטי כלה! 2. לפי שאין אשה מתעברת מביאה ראשונה	
הבסיס למחלוקת : שכבת זרע	פרט לשלא כדרכה והעראה	פרט להעראה
אותה	פרט לכלה	פרט לשלא כדרכה

דנן: כי אתא רבין א"ר יוחנן: כל ששהתה אחר בעלה עשר שנים ונשאת - שוב אינה יולדת.

צמצום הדנן: אמר רב נחמן: לא שנו אלא שאין דעתה להנשא, אבל דעתה להנשא - מתעברת.

מעשה לחזק את הצמצום: אמר ליה רבא לבת רב חסדא: קא מרנני רבנן אבתריך! אמרה

ליה: אנא דעתאי עלך הואי.

מעשה לחזק את הדנן: ההיא דאתיא לקמיה דרב יוסף, אמרה לו: ר', אנא שהיתי אחר בעלי

עשר שנים וילדתי; א"ל: בתי, אל תוציאי לעז על דברי חכמים! אמרה ליה: לנכרי נבעלתי.